

Laan til $4\frac{1}{2}$ pCt. i lignende Ejendomme som Husmandskreditforeningerne, kan jo nok sige, at naar Husmandskreditforeningerne nu faar Lov til at give Laan i Ejendomme til 12,000 Kr.'s Vurderingssum i Stedet for tidligere 10,000 — vi har tidligere adskillige Gange faaet Vurderingssummen forhøjet, det er nævnt i Motiverne til Lovforslaget —, saa er det fra Husmandskreditforeningernes Side at rode i de andres Andegaard. Men man kan ogsaa sige, at naar de andre Kreditforeninger fik Lov at give Laan i disse Ejendomme, som egentlig var tiltænkt Husmandskreditforeningerne, var det at rode i Husmandskreditforeningernes Andegaard. Derfor er det, jeg mener, at der er begaaet noget af en Fejl ved Oprettelsen af de danske Husmandskreditforeninger, idet deres Omraade skulde have været mere specialiseret, saaledes at man kunde være blevet fri for Konkurrence, fri for Fristelsen for den ene Kreditforening til at gribe ind paa den andens Omraade og til at give højere Laan. Jeg tror, dette i nogen Maade har bidraget til, at Ejendomspriserne i de senere Aar er stagne, idet der er blevet stabile Forhold. I mange Tilfælde siger Ejendomsbesidderne, naar de har siddet i nogle Aar med et Laan: Nu er det afdraget saa og saa meget, og nu var det rart, om vi kunde faa fat i de Penge, vi har sparet sammen gennem disse Afdrag. Saa indfrier de deres Laan, og har de foretaget en lille Smule Forbedringer ved deres Ejendomme, er Vurderingsmændene fristede til at vurdere dem noget højere. Naar det sker; søger vedkommende et nyt Laan og faar saa et større Laan. Naar Ejeren saa sælger Ejendommen, løber han med den Kapital, han derved har indvundet, idet han sælger sin Ejendom til en højere Pris, fordi der nu i Ejendommen er et højere Laan. Det bevirker, at de fremtidige Ejere efterhaanden kommer til at sidde dyrere og dyrere ved Ejendommen, saaledes at de skal af med flere og flere Penge, betale en større og større aarlig Tribut til Kapitalisten. Kapitalisterne tvinger gennem disse Laan Laantagerne til at arbejde for dem en vis Tid af Aaret, før de faar noget selv.

Lovgivningsmagten her i Landet saavel som i andre Lande har hidtil været baseret paa at skærme Kapitalerne, skærme Ejendomsbesidderne i Forhold til Arbejdet. Der var nogle Aar, hvor disse smaa Husmandsejendomme af Lovgivningsmagten betragtedes som Kælebørn, men i de senere Aar har det set ud til, at Lovgivningsmagten har faaet et andet Kælebarn, idet der er oprettet en ny Slags Husmands-

brug, hvor Staten nu ved Siden af Kreditforeningerne yder Laan, og at alle disse Goder, som før har været givet til Husmandskreditforeningerne, er gaaede over paa denne nye Klasse af Husmænd. Det har set saaledes ud i nogle Aar, men jeg tror ikke, det har været Lovgivningsmagtens Formaal. Formaalet har, som det hedder i Loven, været at hjælpe ubemidlede Landarbejdere til at komme i Besiddelse af Husmandsbrug, men det har bidraget til at give de bestaaende Husmandskreditforeninger et ikke ganske lille Tab, idet en Del af de Panter, som har været under Husmandskreditforeningerne, ikke har kunnet sælges i de senere Aar, fordi de Købere, som ellers har købt den Slags smaa jordløse Huse, har kunnet faa en Ejendom med Jordtilliggende af 5—6—7 Tdr. Land og en nybygget Beboelse uden at være i Besiddelse af nogen nævneværdig Kapital. I alt Fald behøvede de kun at være i Besiddelse af den samme Kapital, som de forhen skulde være i Besiddelse af for at kunne købe et saadant lille jordløst Hus. Dette har bevirket, at Ejerne af de smaa Ejendomme enten har søgt ved Siden af deres Hus at faa et Statshusmandsbrug eller ogsaa, førend de har gjort det Forsøg, har solgt Huset. Men det har ikke været muligt for dem at svare Rente baade af den gamle Ejendom, naar de ikke kunde faa den lejet ud, og af den Ejendom, de har faaet ved Statshusmandsllaanet. Paa samme Maade gaar det Ejendommene med Jordtilliggende. Der var en Overgang, hvor det saa ud til, at Folk ikke kunde sælge deres Ejendomme, fordi de jo skulde have nogen Udbetaling. Nu viser det sig, at der bliver en anden Ordning paa dette Forhold, idet de, der har Ejendomme paa en 2—3—4 Tdr. Land, i mange Tilfælde tilkøber Nabejendommen, der er ligesaa stor, og som har Laan i Kreditforeningerne, og lægger disse Ejendomme sammen, saaledes at de faar en lignende Ejendom som de, der har faaet Statshusmandsllaan, saaledes at de kan blive deres egen Driftsgiver og holde Hest og selv dyrke deres Jord. Derved bliver disse Ejendomme ved med at holde Prisstigningen, saaledes at de følger Trit med de øvrige Landbrugsejendomme.

Naar vi nu skal lovgive paa dette Omraade, saaledes at Maksimum for Vurderingssummen for de Ejendomme, i hvilke Foreningerne kan yde Laan, forhøjes fra 10,000 til 12,000 Kr., hvad jeg haaber Lovgivningsmagten vil gaa ind paa, idet jo de Ejendomme, som nu er vurderede til 10,000 Kr., i mange Tilælde i Løbet af nogle Aar vil